

Til Olje- og energidepartementet,
postmottak@oed.dep.no

30. august, 2021
Deres referanse 21/1223.

Hørings svar fra Sabima til veileder for arealtildeling, konsesjonsprosess og søknader for vindkraft til havs, og forslag til endringer i havenergiloven og havenergilovforskriften

Vi viser til Olje- og energidepartementets (OED) høringsbrev med høringsnotat av 11. juni 2021 om Veileder for arealtildeling, konsesjonsprosess og søknader for vindkraft til havs, og forslag til endringer i havenergiloven og havenergilovforskriften, med høringsfrist 20. august 2021. Vi viser også til e-poster av 23. og 26. august fra rådgiver Kaja Irene Mathisen i OED der Sabima innvilges utsatt høringsfrist til 30. august 2021.

Struktur og innhold

I høringsnotatet spesifiserer OED noen temaer og problemstillinger beskrevet i forslagene til endringer av havenergiloven og havenergilovforskriften, samt i utkast til veileder, som de ønsker innspill på. Sabima presenterer i det følgende våre innspill til de av disse temaene som vi prioriterer eller som faller innenfor vårt mandat og virkeområde, som er bevaring av biologisk mangfold i norsk natur. Vi legger dessuten til noen generelle betraktninger knyttet til biologisk mangfold og havvind.

Forøvrig viser vi til høringsinnspillet fra Norsk Ornitologisk Forening. Vi gir vår støtte til innspillene fra dem som ikke er inkludert i herværende hørings svar.

Kommentarer til tildelingsmodellen foreslått i høringsnotat og veileder

Sabima mener at departementet bør tildele utlysningsområder etter en kvalitativ konkurranse som hovedregel, ikke en auksjon der økonomiske faktorer blir styrende eller avgjørende. Konkurransen bør gjennomføres på grunnlag av en helhetlig vurdering av objektive og ikke-diskriminerende vilkår, der miljøhensyn og bærekraftskriterier for både aktøren og prosjektet legges til grunn.

I valg av og spesifisering av områder som vurderes for utlysning må det tas høyde for at Naturmangfoldloven kan (og bør) bli gjort gjeldende for havområder utenfor 12 nautiske mil (territorialgrensen), men innenfor norsk økonomisk sone.

I vurderingene og utvelgelsen av potensielle områder for utlysning må også Norges uttalte støtte til den internasjonale ambisjonen om å verne minimum 30 % av norske havområder tas med. Dette innebærer at miljømyndighetene må involveres tidlig i analyse-, kartleggings- og planprosessene.

Ettersom hovedformålet med utbygging av havvind er å øke forsyningen av fornybar energi til markedet slik at produksjon og forbrenning av fossile energiresurser reduseres, for dermed å oppnå en netto klimagevinst på sikt, er det av avgjørende betydning for utlysning av områder til produksjon av havvind-energi, og for tildelingsmodellen som velges, at et helhetlig og langsiktig klimaperspektiv legges til grunn for alle beslutninger. Å bygge ut havvind for å elektrifisere og dermed opprettholde og forlenge levetiden til petroleumsinstallasjonene på norsk sokkel mener vi vil være i strid med et slikt helhetlig

klimaperspektiv. Utlysning av områder der dette er hensikten med utbyggingen må derfor unngås.

Kommentarer til prekvalifiseringsprosessen, inkludert hvilke fagfelt en aktør skal ha kompetanse innenfor

I punkt 3 i veilederen, 'Departementets vektlegging i behandling av konsesjonssøknaden' under avsnittet om at vindkraft til havs kan påvirke naturmiljøet negativt (s. 6), står det: «Dette er momenter som vil bli vurdert av departementet i en konsesjonsprosess og som kan få betydning for plasseringen av vindkraftverket.» Sabima mener at konsekvensene for naturmiljøet er så sentrale og viktige at dette må endres til «... i en konsesjonsprosess og som vil få betydning for plasseringen av vindkraftverket.»

Veilederen oppgir i punkt 4 'Dokumentasjon til prekvalifisering' at de nærmere kravene som må dokumenteres i en søknad om prekvalifisering vil fremgå av utlysningen. Så presenterer veilederen en liste over det som anses å være relevante opplysninger i forbindelse med søknad om å bli prekvalifisert. Der står det bl.a. (kulepunkt 3):

- Foretakets rammeverk for helse, miljø og sikkerhet. (Styringssystemretningslinjer, organisasjon, planlegging, oppfølging og overvåking, etterlevelse og revidering).

Sabima mener at kravene som må dokumenteres i en søknad om prekvalifisering bør være spesifikke på at foretaket må ha et operativt, fungerende og dokumenterbart styringssystem for HMS – ikke bare *retningslinjer* for et slikt system. Systemet må holde høy standard, verifisert enten av KLD, Miljødirektoratet eller et uavhengig fagmiljø som DNV.

Det bør også stilles som krav at den som søker prekvalifisering kan vise til kompetanse og ressurser som vil garantere for at prosjektet vil medføre et lavest mulig klimaavtrykk og påvirkning på naturmiljø i hele verdikjeden og hele prosjektfasen. (Det kan f.eks. være krav til materialbruk, at transport og installasjon baseres på lav/nullutslippsløsninger, og at resirkuleringsgrad for turbinblader, fundament, tårn, maskinhus osv. er høy).

Til følgende kulepunkt under 'Dokumentasjon til prekvalifisering': «Forurensing til sjø, luft, grunn og støy», må det spesifiseres: «... – inkludert plastforurensning, fra makro- til mikronivå».

Under avsnitt 5 i veilederen beskrives kravene som OED foreslår skal stilles til konsekvensutredninger i forbindelse med søknad om konsesjon for havvind-utbygging. Disse er jevnt over gode, men vi leser punktene mer som eksempler på krav som skal stilles enn som en uttømmende og dekkende liste. For eksempler på tilleggspunkter som må med om retningslinjene for konsekvensutredningene skal være mer dekkende viser vi til innspillene fra Norsk Ornitologisk forening, bl a om kumulative effekter og til de mer detaljerte innspillene fra Natur og Ungdom.

Sabima vil påpeke at detaljkunnskapen om økosystemene, inkludert artssammensetninger, vandringsmønstre, geofysiske prosesser, interaksjoner og sammenhenger, er svært begrenset for de havområdene som her vurderes utlyst for etablering av havvind-energiproduksjon. Det eksisterende kunnskapsgrunnlaget er ikke godt nok til å kunne være dekkende i en konsekvensutredning for vindkraft til havs i noen av de aktuelle områdene. Følgende kulepunkter om kunnskapsinnhenting i veilederen må sees i lys av dette:

- *Konsekvensutredningen skal ta utgangspunkt i relevant og tilgjengelig informasjon. Dersom det mangler kunnskap om viktige forhold, skal slik informasjon innhentes. Der det blir innhentet ny kunnskap, skal denne systematiseres i samsvar med foreliggende standarder og gjøres tilgjengelig for myndighetene.*
- *Konsekvensutredningen skal redegjøre for kunnskapsmangler.*

Det faktum at omfattende og langvarig kunnskapsinnhenting vil måtte påregnes bør derfor forsterkes og komme tydeligere fram.

I tillegg må den nye kunnskapen ikke bare gjøres tilgjengelig for myndighetene, men gjøres tilgjengelig i offentlige databaser. Dette må fremgå eksplisitt av det første av ovenstående kulepunkter. Det har i lang tid vært en stor mangel ved mange konsekvensutredninger at opparbeidet kunnskap har en tendens til å forsvinne, eller i hvert fall være vanskelig tilgjengelig, etter gjennomført prosjekt.

Innspill til kriterier som er mest relevante for den kvalitative tildelingen på Utsira Nord

Sabima mener det må være sterke og avgjørende kriterier knyttet til kompetanse på og kapasitet til å ivareta naturmiljøet når retningslinjer for kvalifisering av utbyggere skal utarbeides.

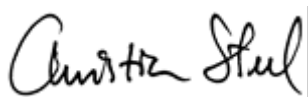
Sabima har ingen kommentarer til hvordan man kan prekvalifisere konsortium eller selskaper som vil prekvalifisere seg sammen.

Generelle betraktninger

Det står ikke spesifisert i veilederen hvilken rolle og ansvar miljømyndighetene (KLD og Miljødirektoratet) vil ha i forhold til OED. Dette mener vi er uheldig. Det bør derfor enten klargjøres tidlig i dokumentet at når det står «departementet» så menes det 'alle relevante departementer', eller helst bør roller og ansvarsfordeling klargjøres underveis i veilederen. Sabima mener at miljømyndighetene i det minste må eksplisitt gis ansvar for de miljømessige delene av utredningsprogrammet, for vurderingene av om utredningene er gode nok på miljøområdet, og for kartleggingen av nye områder (som nå er tillagt NVE).

Vi er klar over at det er miljøer, både utbyggere og forkjempere for fornybar energi som gjerne vil se en opptrapping og forgang av utbyggingen av havvind på norsk sokkel, og vi regner med at OED har fått innspill der dette kommer til uttrykk. Sabima vil trekke argumentasjonen i motsatt retning og henstiller OED, på vegne av de sjeldne og sårbare artene og økosystemene i våre havområder, som kun kan ødelegges én gang før de er borte for alltid, om at konsesjonssystemet for havvind i Norge settes sammen og praktiseres på en slik måte at de evige verdiene får forrang og prioritet, mens de mer flyktige og kortsiktige gevinstene av utbyggingen sees i et større perspektiv og kun tilrettelegges for når miljøverdiene er godt sikret. Vi bør ha høstet tilstrekkelig negativ erfaring med vindkraftutbygging på land til å sørge for at tilsvarende faderer ikke skjer til havs.

Med vennlig hilsen,

Christian Steel
Generalsekretær